

Գերապատուութեան՝ փութով ճամբայ ելլել իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար:

— Աղթամարայ վանքին մէջ հաստատուած որբանոցը, տարւոյս սկիզբէն, Մոսկուայ ընտկող բարեգործ ազգայնի մը պաշտպանութեան ներքեւ զբոսած է, որ ամսական 12 1/2 օսմ՝ ոսկի սահմանած է անոր ծախքերուն համար:

— Երեք տարի Առաջ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայր իր անձնական ծախքով գրադարաններ շինել տալով Երուսաղէմի Վանուց Ս. Թորոս եկեղեցւոյն մէջ, հոն փոխադրել տուաւ Ս. Աթոռոյն 2,000ի մօտ գրչագիր մատենաներն, որոց այժմ ընդարձակ ցուցակը կ'պատրաստէ լուսարարապետ և գրապետ Տ. Սահակ եպիսկ. Խապայեան: Գովելի նպատակաւ այս միջոցին ալ յիշեալ եկեղեցւոյն կից երկու պատմական սենեակներ միացուելով գրատան վերածուեցան, ուր պիտի փոխադրուին բոլոր տպագրեալ գրքեր, և հաւանականաբար Զատեկական Տօներէն յետոյ մեր գրատուններն որոշեալ ժամերուն կանոնաւորապէս պիտի բացուին Միաբանութեան առջև, ուր մեր ուսումնատենչ եղբայրակիցներն յաճախելով՝ գրապետ Սրբազանի կամ իւր օգնականին հսկողութեան տակ հետամուտ պիտի լինին իրենց մտաւորական զարգացման: — Այս ատիւ յիշեմք թէ Ս. քաղաքիս Քրանչիակեան, Դոմինիկեան և Օգոստինեան միաբանութեանց ճոխ գրատունները ոչ թէ միայն իրենց միաբանակիցներուն, այլ և օտարաց առջև բաց են որոշեալ ժամերուն, միայն թէ այս վերջիներուն ներքի չէ գրատունէն գիրք դուրս հանել:

ՌՈՒՄԱՆՈՅ ՀԱՅԳ.

Եւրոպիոյ Հայոց հովիւ Գեր. Գեորգ եպիսկոպոսի շրջաբերական թուղթը

ԱՌ. ԵՐԺ. ԵՐԷՅՈՒՆՍ, ՊԵՏ. ՀՈԳԵԲԵՐԶՈՒԹԻՒՆԸՍ ԷՒ ԵԶՆԻԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՍ ՀԱՅՈՑ ՌՕՄԱՆՈՅ.

Վեհափառ Հայրապետն Ազգիս Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Սրբազնազոյն Կաթողիկոսն ամենայն Հայոց, փափաղելով որ Եւրոպիոյ մէջ ցրուեալ իւր հօտն ունենայ մի եպիսկոպոս՝ հրաւիրեց զմեզ Մարտէլլից ի Ս. Էջմիածին և իւր Բարձր վստահութեան արժանի համարելով զմեզ, ձեռնադրեց եպիսկոպոս ի վերայ հայոց Եւրոպիոյ, ի թիւս որոց համարելով նաև

գիտմանահայս՝ իւրեանց միջախարի և այլ յարմարութեամբք:

Իրաւ է թէ Կ. Պօլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ 10—20 տարին մի անգամ Եպիսկոպոս մը կայցելէր ի Ռօմանիա և կանցնէր, կերթար, բայց Վեհ. Հայրիկն ուղեւով աւելի օգտակար ընել Ռօմանահայոցը համար հօվուական այս զրութիւնը՝ հրամայեց որ նախ Աւստրօ—Հունգարիայէն և Ռօմանիայէն սկսեմք մեր այցելութիւններն և այսուհետև ալ մէկ կամ երկու տարին անգամ մը այցելեմք և Պատ. Հոգաբարձութեանց հետ համերաշխ սիրով աշխատեմք ի փառս ս. Եկեղեցւոյ:

Ուստի Փարիզի Օսմանեան դեսպանատունէն մեզ տրուած անցագրին վրայ կատարուելով ամեն օրինական գործողութիւնք՝ մտանք ի Ռօմանիա և Պօթօշանի ու Եաշի եկեղեցեաց մէջ մօթեցանք մեր բարեպաշտ Ժողովուրդը և օրհնութիւններ կարդացինք Ռօմանիոյ թագաւորութեան և Ժողովրդեան համար:

Այն ինչ պատրաստուած էինք Եաշէն անցնիլ ի Ռօման՝ ահա յանկարծ արգելուեցանք և ստիպուեցանք դառնալ ի Սուչաւա: Այս յանկարծական արգելքին պատճառն Ռօմանալու համար դիմեցինք Պուրբէշթի նշանաւոր ազգայնոց Եաշի, Փօքշանի, Պօթօշանի և Ռօմանի Պատ. Հոգաբարձութեանց, որոց, ինչպէս և Սուչովի Պատ. Հոգաբարձութեան այս առթիւ նուիրած ջանից համար կը պարտեմք խորին շնորհակալութիւններ:

Հակառակ պատուաւոր միջնորդութեանց՝ մեծ եղաւ մեր ցաւն, երբ լսեցինք թէ Պուրբէշթի Տէր Մախարարապետն ընդգիմացած է, ըսելով թէ մեր մասին գէշ տեղեկութիւններ հասած են իրեն:

Մենք մեր քսանհահեղամեայ այլ և այլ նշանաւոր պաշտօնավորութեանց մէջ կառկածելի որ և իցէ մի ընթացք երբեք չեմք ունեցած, հետեւաբար Տէր Նախարարապետի հասած այդ գէշ տեղեկութիւնք բացարձակ արդիւնք են սուտ զրպարտութեան:

Արդարեւ իբրեւ ամենատրուպն աշակերտաց Բրիտանիայի ծանր նախատանաց դեմ լծուել ևս որպէս խուլ՝ զի ոչ լսել որպէս

Համը՝ որ ոչ բանայ գրերան իւր. սակայն վատահամբ, թէ ճշմարտութիւն չի պիտի լուի և ուշ կամ կանուխ պիտի յայտնուի մեր անմեղութիւնը:

Եւ արդ, սիրելիք իմ մտադիր լինելով մօտ ժամանակէն մեկնիլ, և ցաւելով որ այս անգամ չկրցայ անձամբ տեսնել զձեզ, ներկայ Շրջաբերականաւ կը հաղորդեմ ձեզ ս. Էջմիածնի և Ամենայն Հայոց Վեհափառ և Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի հայրապետական ողջոյնն և օրհնութիւններն:

Կը յորդորեմ զձեզ յանուն Եօրին ս. Օծութեան, որ ամեն ժամանակ տեսիլ հաւատարիմ մնաք Հայաստանիայց ս. Եկեղեցւոյ ամուր պահէք ձեր ազգայնութեան պատիւը, որ ձեր արժանայիշատակ նախահայրերէն իրել մի սուրբ աւանդ ձեզ յանձնարարած է, կրթէք ձեր զաւակները հայ կրօնքով և հայ հոգւով, հայ սրտով և հայ լեզուով. սիրէք զիրար, հարածելով ձեր մէջէն նախանձն ու ատելութիւնն, քսու բանասարկութիւնն և այն ամեն չարիքներն, որք ընտանիքներ կը կործանեն. և վերջապէս շնչտելով կը յորդորեմ, որ ձեր աւանդական պարկեշտութեամբ, ժրջան գործունէութեամբ և անխախտ հաւատարմութեամբ՝ բարի և օրինակելի քաղաքացիներ հանդիսանայք: ու ինչպէս մինչև ցարդ նոյնպէս այսուհետեւ ալ փառաւոր պահէք հայ անունն Ռոմանիոյ մէջ:

Եղա յայտնելով որ շնորհիւ Տեառն ի պատեհ ժամանակի դարձեալ կուգամ առ ձեզ և յայնժամ բերան ի բերան կը խօսիմ առ այժմ կը բաւականանամ նուիրել ձեզ ամենեւեցուն իմ սիրոյ ողջոյնս և օրհնութիւններս, պապաւելով առ Աստուած, զի զձեզ զամենեւեանդ հանդերձ ընտանեօք և պարագայիք պահէ և պահպանէ յառողջութեան և ի յաջողութեան, ի խաղաղութեան և բարօրութեան՝ այժմ և յաւիտեանս:

Մնամք աղօթարար
ԳԷՈՐԳ ԵՊԻՍԿ. ԵՒՐՈՊԵՈՅ

Փետր. 25/9 մարտ 1899

Յամար 46

Սուշաւա—Պուքօփինա:

Գեր. Գեորգ եպիսկոպոսի սոյն շրջաբերականի մէջ յիշուած տարազրութեան առ-

թիւ ահա թէ ինչ ենք կարդում «Արեւիկ» թերթի մէջ թ. 3945:

Անցեալները լուր մը արտասպաճ էինք ֆրանսերէն Արիքիէն, թէ ռումանական կառավարութիւնը հայ եկեղեցական մը արտաքսութեան իր հողէն, Այդ եկեղեցականն է եղեր Տ. Գեորգ եպիսկոպոս Իւթիւճեան, այցելու հովիւ եւրոպանակ Հայոց, որ Հայրապետական տնօրինութեամբ կուշուած է այդ պաշտօնին, և որ վերջերս Ռումանիա այցելած էր՝ տեղւոյն հայ գաղթականութիւնը հովուելու:

Պօթուշանէն Փոնիի ուղղած թղթակցութիւն մը մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այս արտաքսման պարագաներուն վրայ, որուն շարժառիթն ու թեւադրիչն է եղեր քաղաքին Աթանաս քահանան, Այս տերահոգակ տէրտէրը քանիցս կրօնական ժողովն ալ զբաղեցուցած է իր անձահ վարմունքներուն դէմ հասած զանգատներով, որոց պատճառաւ Պատրիարքարանը հարկադրուեցաւ վերջի վերջոյ դադրեցնել զայն պաշտօնավարութենէ: Այս անգամ երբ Տ. Գեորգ եպիսկոպոս Պօթուշան կը հասնի, կը փորձէ համոզել Տ. Աթանասը որ զղջայ և ապաշխարէ տէրտէրը ականջ չի կախեր, ու յոխորտանքով կը յայտարարէ, թէ ինքը ոչ Պատրիարք և ոչ Պատրիարք կը ծանոնայ, և շուրջ տեղէն շարժիլ ու իր պաշտօնը թողուլ, թէև տեղացի ազգայինները յանձն առած էին անոր տեղափոխութեան ծախքին համար մինչև 1200 ֆրանք տալ, որպէս զի այդ փորձանք-քահանան հեռանայ իրենց քաղքէն, Իւթիւճեան եպիսկոպոսը՝ ճարահատած, կը մեկնի Պօթուշանէն և Նաշ կերթայ, ուր մեծ պատուով կընդունուի պատարագ կը մատուցանէ, քարոզ կը խօսի և կը յորդորէ ազգայինները, որ բանան իրենց փակուած զգրոցները, Այս միջոցին Աթանաս քահանան և իր արեւնեակները գրեր ուղղած էին ռումանական կառավարութեան կեդրոնին, ի Պուքրէշ, զրպարտելով Տ. Գեորգ սրբազանը իրել խռովարար և այլն, Ասոր վրայ պետական հրաման կը հասնի Նաշ, պատուիրելով որ հայ եպիսկոպոսը իսկոյն հեռացուի ռումանական հողէն, Եւ չի ազգայինները ապշած կը մնան, բայց ձեռքերնուն բան մը չէր գար. հրամանը կը հաղորդեն Տ. Գեորգ եպիսկոպոսին, որ կը մեկնի Ռումանիայէն և Սուշափա (Աւարիա) կուղևորի, Ռումանիոյ Փօքշան, Նաշ, Ռոման և Պօթուշան քաղաքներու ազգ. հոգեբարձութիւնները՝ խորապէս յուզուած, բողբոջեր ուղղած են ռումանական կառավարութեան, հակացնելու համար, թէ իրենց հողերը այցելու հովիւն դէմ գրուածներ ստորամիտ զրպարտութիւններ են՝ քահանայի մը մեքենայութիւններէն առաջ եկած: